

*Ігнатко М.,
аспірант кафедри економіки і підприємництва
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна
Науковий керівник: Готра В., д.е.н., професор*

*Ганущак-Єфіменко Л.,
декан факультету підприємництва та права
«Київський національний університет технологій та дизайну»,
м. Київ, Україна*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

В залежності від інноваційної політики країни світу поділяють на три групи: 1) країни, орієнтовані на лідерство в науці, реалізацію великих цільових проєктів, що охоплюють всі стадії інноваційного циклу (Великобританія, США, Франція); 2) країни, що створюють сприятливий інноваційний клімат для покращення умов ведення бізнесу та здійснення економічної діяльності (Німеччина, Швеція, Швейцарія); 3) країни, які стимулюють нововведення шляхом розвитку інноваційної структури та опанування досягненнями світового науково-технічного прогресу, поєднуючи науку і виробництво (Південна Корея, Японія) [3].

Важливою складовою управління інноваційним розвитком агропромислового виробництва провідних держав світу є, в першу чергу, підтримка сільськогосподарського виробника для досягнення економічної ефективності виробництва та конкурентних переваг на ринку. Наприклад, в Європейському Союзі на Спільну сільськогосподарську політику (Common Agricultural Policy (CAP)), завданнями якої є забезпечення прийнятного рівня життя фермерів, а споживачів - якісними харчовими продуктами за справедливими цінами, виділяється 40% бюджету ЄС [2]. CAP складається з двох фондів: - Європейський фонд сільськогосподарських гарантій (EAGF) - фінансує прямі виплати фермерам і містить ряд заходів з регулювання ринків сільськогосподарської продукції; - Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських територій (EAFRD) - фінансує програми розвитку сільських районів держав [1]. Для ЄС властиве активне втручання держави в управління інноваційним розвитком агропромислового виробництва та застосування міжнародних стандартів при розробці інноваційної інфраструктури. Забезпечення інноваційного розвитку країн Європою відбувається в межах стратегії розвитку «Європа-2020». Ключовими сферами цієї Стратегії є знання та інновації, сталий економічний розвиток, зайнятість населення. Отже, можемо виділити наступні особливості стимулювання інноваційного розвитку агропромислового виробництва за європейською

моделлю: податкові пільги; активна участь держави в управлінні інноваційним розвитком; акцент на науці та залученні до інноваційної діяльності науковців із всього світу; високий технологічний рівень виробництва; державне регулювання цін на важливі товари аграрного виробництва; застосування стандартів у виробництві продукції та при розробці інноваційної інфраструктури; фінансова підтримка підприємств для поширення інновацій; досягнення максимальних результатів виробництва при мінімальних затратах.

З точки зору О. С. Кваша, відмінною рисою інноваційного розвитку країн Східно-Азійського регіону (Японія, Південна Корея, Гонконг, Сінгапур) є те, що вони запозичують технології, так як у східно-азійському циклі практично відсутня стадія формування фундаментальних ідей і відсутня компонента фундаментальної і прикладної науки [4, с.152]. Розглянемо східно-азійську модель на прикладі Японії. Завдяки жорсткому державному управлінню Японія займає лідируючі позиції за інноваційним розвитком, перестаючи просто імпортувати інновації. Як вважає Л. П. Марчук, сприяло цьому масштабне застосування податкових пільг, пільгового кредитування, сприятливий митний режим щодо імпорту високотехнологічної продукції, новітнього обладнання, купівлі патентів і ліцензій. Конкурентоспроможними виявилися великі інноваційні підприємницькі структури – сюдани, побудовані за принципом вертикальної інтеграції у промисловості та об'єднані з банками, інвестиційними, страховими компаніями та універсальними торговими фірмами [5, с. 202]. Провівши аналіз управління інноваційним розвитком Японії виділяємо такі його риси: посилене державне втручання в управління інноваційним розвитком; сприяння придбанню підприємствами досягнень науки і техніки іноземних держав; тісна взаємодія всіх етапів інноваційного процесу; створення сюданів для розробки спільних інвестиційних проєктів з метою проникнення в нові сфери; фінансова підтримка науки в університетах; система пільгового оподаткування та кредитування.

Цікавим є досвід Південної Кореї, яка подолала відставання від розвинених країн світу шляхом імпорту існуючих інноваційних технологій та їх ефективного внутрішнього використання і покращення. Джерелом економічного зростання країни виступають великі промислові групи та підтримка державою їх інноваційного розвитку. Підтримуємо переконання О. С. Кваша про те, що таку модель інноваційного розвитку можна з успіхом застосовувати в Україні, у регіонах, де створені потужні науково-технічні комплекси (Дніпро, Київ, Харків, Львів) [3, с.153].

Механізми управління інноваційним розвитком Південної Кореї та Тайваню намагається наслідувати Чилі, стратегія розвитку якого базується на аналізі досвіду зарубіжних країн і застосуванні вже зарекомендованих інструментів. Керівництво країни орієнтовано на розвиток науки, зміцненню якої сприяє стажування чилійців за кордоном, залучення міжнародних співробітників [1].

Чилійська модель інноваційного розвитку приваблива для сільськогосподарських областей України, де «ланцюжки приросту вартості» за М. Портером (вхідна, вихідна логістика, маркетинг, сервісні послуги, тестування, обробка тощо) створюються з ініціативи самих агропромислових підприємств, які, об'єднавшись, зможуть залучати сучасні інноваційні агротехнології, що забезпечувало б конкурентоспроможність кінцевої продукції [4, с.153].

Для Китаю характерна імітаційна модель інноваційного розвитку, яка базується на активному імпорті зарубіжних технологій та їх промислового опануванні з метою випуску наукомісткої продукції. У країні створена струнка система централізованого управління, широко застосовується програмно-цільовий підхід щодо розробки науково-технічних програм, які є складовою частиною Державного плану розвитку Китаю [5, с.202]. Велику роль у забезпеченні інноваційного розвитку агропромислового виробництва Китаю відіграє уряд, який завжди був потужною економічною силою. Отже, для управління інноваційним розвитком Китаю характерне пряме втручання держави та підтримка нею наукомістких інноваційних проектів.

Зарубіжний досвід стимулювання інноваційного розвитку агропромислового виробництва необхідно адаптувати до інноваційних процесів у національній економіці. Провівши аналіз інноваційних перетворень ряду провідних країн, виділяємо основні напрямки, які доцільно розвивати в Україні:

1. Формування механізму взаємодії науки, бізнесу та органів управління в аграрній сфері.
2. Розробка нормативно-правових механізмів управління інноваційним розвитком.
3. Використання економічних механізмів для стимулювання інноваційної діяльності в аграрній сфері.
4. Кластерний підхід до реалізації інноваційних процесів.
5. Створення регіональних інноваційних структур.
6. Поглиблення міжнародного науково-технічного співробітництва.
7. Розробка системи планування фінансового забезпечення інноваційного розвитку агропромислового виробництва.

Список використаних джерел:

1. European Commission (2012). Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the European Innovation Partnership 'Agricultural Productivity and Sustainability'. Brussels, 29.02.2012, COM(2012)79 final // www.eea.europa.eu].

2. Глосарій термінів Європейського Союзу: http://europa.dovidka.com.ua/s.html#_Common_Agricultural_Policy

3. Захарова Т. М. Інноваційна політика держави та принципи її регулювання. – Електронний ресурс [Режим доступу: <http://intkonf.org/zaharova-tv-innovatsiy-na-politika-derzhavi-ta-printsipi-yiyi-regulyuvannya/>].

4. Кваша О. С. Інноваційний розвиток економіки України: світовий досвід та рекомендації для України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6(1). С. 150-154

5. Марчук Л.П. Зарубіжні моделі інноваційного розвитку економіки: вибір для наслідування / Л.П. Марчук // Економіка і регіон. – Полтава: ПолтНТУ, 2011. – № 2 (29). – С. 200-204